

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТАРТАП-ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Маріанна Кохан, Анастасія Мазур

Львівський національний університет імені Івана Франка
79008 м. Львів, проспект Свободи, 18
e-mail: marianna.kokhan@lnu.edu.ua, anastasiia.mazur@lnu.edu.ua

Анотація. Процеси трансформації бізнесу в умовах глобалізації та цифровізації в усьому світі призвели до виокремлення стартапів у специфічний вид підприємницької та інноваційної діяльності. І разом з тим актуалізували проблематику участі держави у розвитку та регулюванні діяльності цього специфічного типу підприємництва. Країни Європи, США та Південно-Східної Азії вже тривалий час сфокусовані на пошуку ефективних форм державного регулювання та сприяння розвитку стартап-підприємництва. Автори у своїй статті намагалися дослідити питання державного регулювання стартап-підприємництва в Україні. В результаті дослідження авторами виділено ознаки стартапів (умови створення та функціонування на ринку, наявність та особливості ідеї), що відрізняють їх від інших видів підприємницької діяльності. Здійснено огляд місця України та її окремих міст у міжнародних рейтингових системах розвитку стартапів та стартап-екосистеми. Виділено такі функції державного регулювання як нормативна, цільова, інфраструктурна та контрольна. Нормативна функція відображає створення нормативно-правового поля. Цільова функція забезпечує розроблення державних програм розвитку. Інфраструктурна спрямована на створення сприятливого середовища. Контрольна функція – це забезпечення контролю за уповноваженими органами та стартап-екосистемою. Проведено аналіз нормативно-правової бази щодо регулювання стартапів та їх відображення у стратегіях розвитку. Для покращення державного регулювання рекомендовано категоризувати «стартап» на законодавчому рівні, приділивши йому окрему увагу у правовому полі регулювання підприємництва, розробити спеціальну стратегію сприяння розвитку стартапів.

Ключові слова: державне регулювання, стартап-підприємництво, нормативна функція, інфраструктурна функція, цільова функція, контрольна функція, розвиток.

Постановка проблеми. Впродовж останніх років ринок українських стартапів активно розвивається та впливає на економічний стан країни. Високі міжнародні рейтингові позиції України із створення екосистеми та кількості стартапів відображають актуальність окреслення державного регулювання даної сфери для

створення сприятливого бізнес-клімату та можливості для розвитку стартапів у внутрішньому середовищі країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню державного регулювання у сфері підприємництва присвячено роботи Маматова Л.Ш. [6], колективу авторів кафедри менеджменту ЛНУ ім. І. Франка – Сенишин О. С., Горинь О.М., Кундицький О.О. [19]. Також положення державного регулювання підприємницької діяльності містяться у праці Сергійко О.М.[12]. Державне регулювання стартапів як специфічний тип інноваційної діяльності розглядається у монографії Глібо С.В. [7], Розгон О.В.[7] та ін. Авторський колектив досліджує державну підтримку розвитку інфраструктури створення стартапів, можливостей державного фінансування та пільги для приватних інвесторів, систему оподаткування стартап-бізнесів після виходу на ринок, аналізує кращі зарубіжні практики сприяння розвитку інноваційного підприємництва. Регулювання фінансування як окремого напрямку присвячені праці професора Внукової Т. та професора Ярославського університету Пукала Р. [1]. Правий статус стартапів та його особливості викладені у статті Чазова Е.В. [22]. Окремі питання правового забезпечення діяльності стартапів розглядають теж у своїй праці Карбовська К. А. [3], Ситник Н. І. [21], та інші науковці.

Попри широкий науковий інтерес до тематики, автори цієї статті вбачають потребу у розширенні, переструктуруванні та доповненні фундаментальних засад державного регулювання стартап-підприємництва в Україні.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження особливостей державного регулювання стартап-підприємництва в Україні як сукупності форм, методів, інструментів та інститутів для такого специфічного типу бізнес-інноваційної активності на основі процесійного підходу до управління.

Виклад основного матеріалу дослідження. Науковці та практики, що займаються проблематикою стартапів, однозначні в тому, що державне регулювання стартап-підприємництва виступає важливою передумовою для створення сприятливого клімату, ефективного функціонування та подальшого розвитку стартапів в окремій країні. Численні доктрини економічного лібералізму, до яких тяжіють окремі політичні партії та наукові школи, на сьогодні без помірного державного втручання у перехідних економіках є малодієвими. Разом з тим виважена державна економічна політика кейнсіанського типу пом'якшує коливання економічної кон'юнктури на спадних фазах циклу та може допомагати підійматися вгору технологічним хвилям через сукупний вплив різних інструментів.

Так, зокрема, Ситник Н. І. зазначає, що «держава є важливим суб'єктом побудови національних екосистем стартапів. Державна підтримка спрямовується, головним чином, на юридично-правове регулювання сектора інноваційного підприємництва, фінансування, освіти та навчання фахівців, інфраструктурне забезпечення» [21, с. 58].

Стартап-підприємництво виступає як новий вид підприємницької діяльності, що ввібрав в себе загальні риси підприємництва (самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність [2]), інноваційної діяльності (розробляє, виробляє і реалізує інноваційні продукти [12]) та набув специфічних особливостей цього виду підприємницької діяльності.

Основними ознаками стартапів, що відрізняють їх від інших форм підприємницької діяльності і впливають на специфіку регулювання, є: умови створення та функціонування (реалізації) на ринку, наявність та особливості ідеї. Узагальнивши теоретичні джерела та бізнес-практику, ми виокремили та систематизували ознаки стартапів як окремого виду діяльності, звернувши увагу на їх високу ризиковість,

інноваційність, інтелектуальну складову активів, можливості стрімкого зростання та ін. Результати відображені на рис. 1.

Рис. 1. Ознаки стартапів як спеціального типу підприємництва

Джерело: складено Мазур А.В.

Основним каталізатором розвитку стартапів в Україні стала економічна криза 2008 року, після якої частина інвесторів звернула увагу на технологічний ринок. Згідно рейтингу Startup Ranking [24] серед 171 країн світу за кількістю стартапів, які в них засновані, Україна займає 41 місце (328 стартапів). Серед 25 областей України учасниками створення стартапів виступають 15. У розрізі областей, серед основних гравців виділено Київ та Київська область, Львівська область, Дніпропетровська область, Харківська область та Одеська область. У всіх інших областях кількість створених стартапів не перевищує одного-двох (рис. 2.)

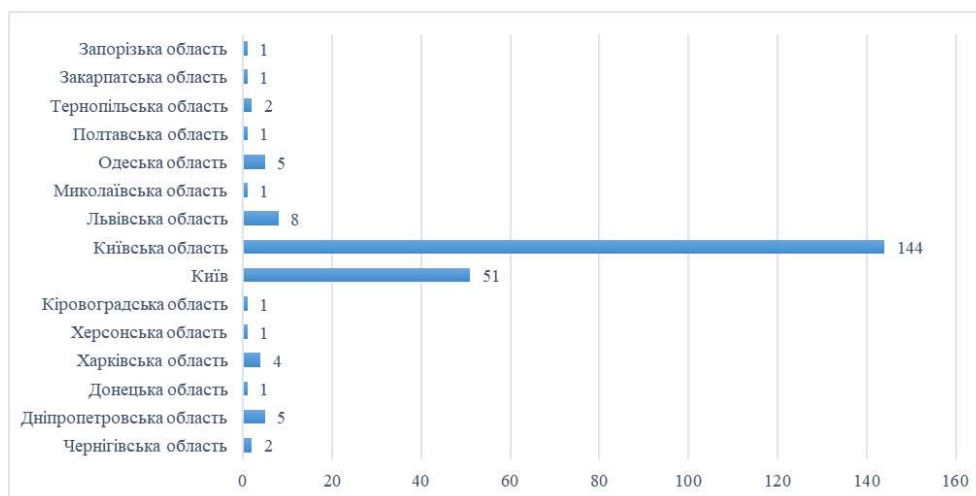

Рис. 2. Кількість стартапів за областями України

*Джерело: складено автором на основі [24]

Згідно рейтингу The Global Startup Ecosystem Index Report у 2019 році Україна займала 31 місце із 100 країн світу за кількістю стартапів. Високий рейтинг пов'язаний із високими ноу-хау серед українських розробників та фрілансерів, що в перспективі могло б стати основою для глобального центру стартапів. Серед недоліків українського стартап-середовища – низька вартість життя та орієнтація розробників на іноземні компанії. У 2020 році Україна підійнялася на дві сходинки угору і увійшла до ТОП-30 екосистем у всьому світі (29 місце із 100). Отож, брак капіталу і недоліки середовища не мали значного впливу, оскільки кількість власних стартапів у рамках країни продовжувала зростати [25].

Сукупний вплив різних чинників, серед яких і державне регулювання, на динаміку бізнес-середовища вивчався різними економічними школами впродовж тривалого часу. Адже підприємницька активність та інновації є двома ключовими рушіями розвитку ринкової економіки та цивілізації. А структура бізнес-середовища часто опосередковано чинить потужніший вплив, ніж прями методи.

У цій статті ми хотіли відокремити методи та інструменти залежно від того, який характер впливу вони мають. Відповідно яку функцію державного регулювання стартап-підприємництва виконують.

Повертаючись до витоків і основ, у науковій літературі державне регулювання підприємництва розглядається як:

1. Сукупність форм, методів та інструментів. Сергійко О.В., зокрема, визначає його як «сукупність форм, методів і інструментів, за допомогою яких держава впливає на діяльність суб'єктів господарювання, ринкову кон'юнктуру з метою створення сприятливих умов для функціонування ринку й задоволення соціально-економічних потреб суспільства» [20, с. 160].

2. Система заходів правового, адміністративного та контрольного характеру. Так, у праці Маматової Л.Ш. знаходимо таке визначення державного регулювання підприємництва - «система правових, організаційних та регуляторно-контрольних заходів держави, спрямованих на створення сприятливого підприємницького середовища й управління державним сектором для забезпечення ефективності та конкурентоспроможності національної економіки» [6, с.154].

Загальноприйнятим є визначення державного регулювання як «набору здійснюваних державними інституціями заходів, спрямованими на контроль за поведінкою індивідів або груп, які потрапляють під сферу управління цих структур» [11]. Воно включає закони і допоміжні інструменти, що створюються державою, а також правила, що встановлюються державними і недержавними інституціями.

Дослідження державного регулювання стартап-підприємництва в Україні на першому етапі здійснюватиметься через призму виконання таких класичних функцій держави як цільова, нормативна та контрольна.

Нормативна функція відображається у встановленні певних стандартів поведінки господарюючих суб'єктів, створення певного середовища для їх діяльності шляхом нормативно-правового регулювання [20, с. 158].

Нормативна функція – це створення нормативно-правового поля для офіційної діяльності стартап-компаній в рамках окремої держави.

Аналіз нормативно-правової бази України дозволив визначити, що в окремих постановах та наказах висвітлюється поняття «стартап», але в законах та кодексах України дана дефініція відсутня (табл. 1.1). У 2019 році в «Проекті Закону про внесення змін до Податкового кодексу України щодо встановлення спеціального податкового режиму» [14] було вказано на необхідність державної підтримки

підприємців-інноваторів в частині надання пільг з оподаткування, та доповнення пункту 14 Податкового кодексу України поняттям «стартап — новостворений суб'єкт господарювання (юридична особа або фізична особа-підприємець), який ще не визначився з формою оподаткування». Теж була пропозиція додати п'яту групу платників єдиного податку – стартапи. У плануваннях законопроектної роботи Верховної Ради України на 2020 рік відображалось визначення місця стартапів в інноваційній системі в Законі України «Про інноваційну діяльність» [12]. Однак, окреслені вище зміни не були внесені.

Отож, в цілому окремі факти вказують на те, що важливість питання пробілів у законодавстві піднімається, дискусії навколо правового статусу стартапів відбуваються в законотвірчій та виконавчій системі. Отож є перспектива для закріплення в найближчому майбутньому правового статусу стартапів у профільному законі.

Виходячи із цього, вбачається логічним авторське визначення: стартап – це новостворена та юридично не зареєстрована компанія, що заснована на окремій технології, процесі або бізнес-моделі з метою перетворення у повноцінну компанію, яка обслуговуватиме новий ринок, або стане частиною іншого підприємства, що реалізує інноваційний продукт чи послугу в рамках своєї діяльності або виробництва.

Аналіз праць вчених та Закону України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» схиляє нас до висновку про неповну відповідність напрямів діяльності успішних стартапів із закріпленими у законодавстві пріоритетними напрямками (фундаментальні наукові дослідження; інформаційні та комунікаційні технології; енергетика та енергоефективність; раціональне природокористування; науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань; нові речовини і матеріали). Вказана неузгодженість нормативно-правового регулювання та бізнес-середовища діяльності стартапів, на думку авторів монографії про Правове забезпечення Національної інноваційної системи «є однією з причин гальмування інноваційного розвитку України та підлягає усуненню в процесі реформування національного законодавства» [6, с. 184].

Таблиця 1

Визначення поняття «стартап» у законодавчих актах України

Законодавчий акт	Орган	Визначення стартапу
Постанова КМУ «Про надання фінансової державної підтримки»	Кабінет Міністрів України	«Новостворений бізнес (стартап) – господарська діяльність суб'єкта підприємництва, строк реєстрації якого як суб'єкта господарювання не перевищує 12 місяців, а також господарська діяльність суб'єкта підприємництва, строк реєстрації якого як суб'єкта господарювання перевищує 12 місяців у разі, коли факт ведення ним підприємницької діяльності не підтверджується документально» [13]
Положення щодо конкурсного відбору проектів для державного стимулювання створення і використання винаходів (корисних моделей) та промислових зразків	Міністерство економічного розвитку України	«Стартап - проект, пов'язаний зі створенням та/або використанням винаходів, корисних моделей, промислових зразків, ноу-хау та інших результатів інтелектуальної, творчої діяльності» [10]

Джерело: узагальнено на основі аналізу законодавства України

Карбовська К.А. виділяє три основні складові правового регулювання стартапів:

- 1) розроблення механізму правового забезпечення діяльності стартапу, організаційно-правової форми, засновницьких документів, укладання та змісту договорів з контрагентами;
- 2) охорона прав інтелектуальної власності авторів інноваційних розробок, ідей та ін.;
- 3) визначення способів фінансування стартап-підприємництва [3].

Крім законодавчого регулювання є комплекс інфраструктурних заходів сприяння розвитку стартап-підприємництва, що підтримується державою та полягає у створенні сприятливих умов для генерування та перевірки ідей, стимулюванні підприємницького духу, формуванні команд, навчання та розуміння природи та сучасних моделей бізнесу, обмін досвідом, налагодження бізнес-контактів та консультування перших кроків.

Цільова функція державного регулювання в Україні у сфері стартап-підприємництва виявляється у діяльності державних органів щодо розроблення стратегій та програм розвитку, а також діяльності спеціалізованих установ щодо розвитку стартапів. У процесі дослідження ми проаналізували державні стратегічні планові документи для різних сфер на предмет напрямів покращень, пов'язаних із стартап-підприємництвом.

Так, у Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року зазначено такі основні напрямки покращення сфери державного регулювання для розвитку стартапів:

- 1) «запровадити спрощену процедуру отримання посвідки на тимчасове проживання іноземцями та особами без громадянства, які прибули в Україну для участі в реалізації інноваційних проєктів;
- 2) спростити участь у венчурному фонді інвестора – фізичної особи шляхом зменшення суми коштів, необхідних для придбання цінних паперів такого фонду;
- 3) забезпечити зниження податкового навантаження на оплату праці та доходи фізичних осіб;
- 4) сприяти створенню елементів інноваційної інфраструктури, які надаватимуть фінансову допомогу винахідникам та стартапам;
- 5) забезпечити державну підтримку створення та ефективного функціонування на базі закладів вищої освіти та наукових установ безперервного ланцюга стартап-школа - акселератор - бізнес-інкубатор» [18].

Аналіз згадування сфери стартапів серед цілей та завдань у державних цільових програмах (див. табл. 2) показує необхідність розвитку стартапів, особливо наголошується в таких секторах як космічна галузь, фізична культура та спорт, регіональний розвиток, інноваційна діяльність, експорт, економічна безпека. Важливим аспектом для подальшого розвитку залишаються аграрний сектор, охорона здоров'я, екологія.

Хотілося б звернути увагу на той факт, що у Стратегії економічної безпеки на період до 2025 р. до основних викликів та загроз у сфері інвестиційно-інноваційної безпеки віднесено «відсутність сприятливих умов для створення та розвитку технологічних компаній та інноваційних підприємств, стартапів».

Серед важливих досягнень підтримки стартап-підприємництва було створення «Фонд розвитку стартапів» у 2018 році. За період діяльності Фонду (з 02.12.2019 по 31.12.2020 рр.) було подано 2264 заявки на отримання грантів, з яких 804 відповідали умовам грантової програми. Загалом упродовж 2020 року виступили 202 стартапи, з яких до фінансування Наглядовою радою було ухвалено 81 проєкт (39 на стадії pre-seed, 42 на стадії seed), укладення Фондом договорів про надання грантів було з 79 стартапами. Найбільше переможців було у категорії «Спосіб життя» та «Штучний

інтелект». Майже на одному рівні знаходились переможці за такими сферами як «Великі дані», «Охорона здоров'я», «Освітні технології», «Агротехнології», найменша кількість спостерігалась у категорії «Електронний уряд» (рис. 3.) [15].

Таблиця 2

Напрямки державної підтримки розвитку стартапів у стратегічних планах розвитку економіки України

Назва стратегічного плану чи цільової програми	Цілі та завдання
Концепція Загальнодержавної цільової науково-технічної космічної програми України на 2021-2025 роки	«Забезпечити комерціалізацію перспективних розробок космічної галузі через створення стартап-акселератора та центру трансферу технологій» [17]
Стратегія розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 року	«Розроблення механізму заохочення вітчизняних ініціатив щодо створення та розвитку спортивних новітніх стартапів шляхом залучення аудиторії для тестування продукту» [11].
Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки	«Оперативна ціль 4. Сприяння впровадженню інновацій та зростанню технологічного рівня регіональної економіки, підтримка інноваційних підприємств та стартапів - розроблення та впровадження дієвого механізму підтримки стартап-компаній» [9].
Експортна стратегія України	«Забезпечення умов для створення та/або розвитку центрів інноваційних технологій та секторальних кластерів у регіонах з метою підвищення конкурентоспроможності експортоорієнтованих підприємств. Такі центри та кластери повинні надавати підтримку стартапам у створенні умов для розвитку науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, сприяти створенню кластерів у виробництві, розробляти спеціальні комплекси заходів для підтримки інновацій»[16]

Джерело: сформовано автором Мазур А.В. на основі аналізу законодавства України

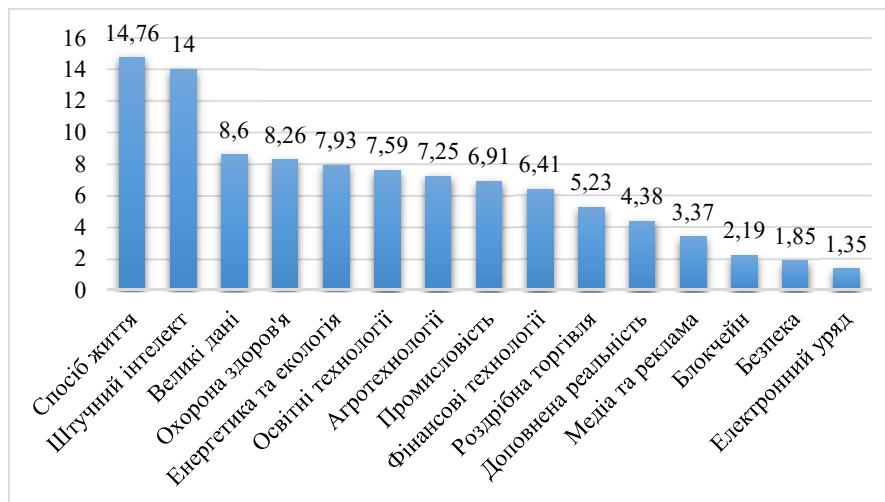

Рис. 3. Розподіл фінансування Фонду розвитку стартапів України серед переможців конкурсів за сферами діяльності (у %) [15]

Однією з форм фінансової підтримки ідей цифрових рішень є також грантові програми для державного сектору, до прикладу, Opendatago – це конкурс малих грантів на підтримку проєктів громадянського суспільства на основі відкритих державних даних. Конкурси проводяться з метою популяризувати використання відкритих державних даних для розроблення цифрових інструментів пов'язаних з антикорупційною тематикою, соціальною користю, підвищенням ефективності та прозорості роботи влади.

Найбільш відомий серед конкурсів з відкритими даними – це національний Open Data Challenge, що покликаний популяризувати розроблення сервісів і продуктів, які сприятимуть боротьбі з корупцією та мають значне суспільне значення і бізнес-потенціал. До участі щороку запрошуюються розробники, підприємці, громадські активісти та інші прихильники відкритих даних, що мають ідею, прототип чи готове рішення для вирішення проблем у будь-якій сфері: будівництва, агросектору, інфраструктури, юриспруденції, захисту довкілля, бізнесу тощо. Конкурси організовані в межах проєкту міжнародної технічної допомоги USAID/UK aid «Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах/TAPAS» за підтримки Міністерства цифрової трансформації України [26].

Варто відзначити також цікаві тенденції у бізнес-поведінці великих корпорацій, які попри великі внутрішні інвестиції у дослідження та розробки, потужні власні інноваційні центри, тяжіють до співпраці із стартапами. Корпорації залучають зовнішні стартапи на ранніх етапах через створення венчурних фондів, проведення хакатонів, стартап-навчань, розвитку та підтримки інкубаторів й акселераторів. Корпорації практикують створення in house департаментів і корпоративних програм для співпраці зі стартапами. Наприклад, Google Ventures, BMW Startup Garage, The Unilever Foundry [23].

До таких форм співпраці часто теж долучається і держава через свої органи, які на засадах державно-приватного партнерства долучаються до таких організаційних форм. Однією із форм взаємодії є інтеграція стартапу у велику компанію (обмін частку акцій, злиття, приєднання, викуп) та отримання компанією не лише продукту чи рішення, а й кваліфікованої злагодженої команди, що забезпечує цей продукт. Виходячи із цього, окремим напрямом державного регулювання стартапів є встановлення рамкових умов та правил на етапі купівлі стартапу великою компанією, захисту прав його засновників та працівників, збереження впливу, захист від недобросовісних дій великих корпорацій.

Функція контролю у сфері державного регулювання є завершальною в процесах циклу впливу і разом з тим пронизує усі попередні стадії через регулярний моніторинг процесів, та служить вихідними орієнтирами для коригування на встановлення контрольних показників на етапі цілепокладання.

Функція контролю у державному регулюванні відображається як:

- 1) інституційний контроль за діяльністю уповноважених органів влади щодо виконання покладених на них завдань у сфері стартапів через публічну інформацію, звітність, плани діяльності, регуляторні акти;
- 2) статистичний контроль за екосистемою стартапів – стан ринку, кількісне та якісне вимірювання, інфраструктура, стейкхолдери;
- 3) правовий контроль за дотриманням законодавства у сфері стартап-підприємництва, забезпечення прав стартап-підприємців на усіх стадіях розвитку бізнесу;
- 4) податковий та фінансовий контроль з моменту початку монетизації, отримання перших грошових надходжень та здійснення перших виплат.

Спеціальними органами, на які покладено функції управління та контролю у сфері управління цифровими стартапами є Міністерство цифрової трансформації, яке здійснює заходи, спрямовані на підтримку стартапів та розвиток цифрової економіки; Національний комітет з питань цифрової трансформації здійснює експертно-аналітичне опрацювання питань щодо формування засад розвитку промисловості за такими напрямками як науково-технічне забезпечення, інновації та створення “технологічних стартапів”.

Тому серед ключових функцій державного регулювання, на наш погляд, важливо теж виділити інфраструктурну. Це сукупність методів та інструментів, через які держава створює сприятливе середовище для створення, розвитку інновацій та їх комерціалізації. В цьому контексті цілком підтримуємо тезу Котляревського О.В., що «для підвищення конкурентоздатності суб’єктів вітчизняного бізнес-середовища необхідно синтезувати існуючі інструменти підтримки підприємництва з інструментами розвитку інфраструктури та системою взаємозв’язків між суб’єктами» [5]. Адже національна екосистема України за рівнем розвитку відстає від багатьох європейських держав. Як приклад, у Великобританії працюють 192 бізнес-акселератори, 158 інкубаторів і більше 300 венчурних фондів. На противагу в Україні таких провайдерів інновацій дуже мало, а венчурних фондів менше у 10 разів [23].

На основі проведеного дослідження, можна визначити, що державне регулювання стартап-підприємництва це – система створених державою заходів за допомогою чітко визначених функцій, методів та інструментів, що характерні для становлення та розвитку конкретного виду підприємницької діяльності. У таблиці 3 поданий узагальнений матеріал, що об’єднує описані нами інструменти та методами державного регулювання за функціями.

Таблиця 3

Функції, методи та інструменти державного регулювання стартап-підприємництва

Функції	Методи	Інструменти
Нормативна	Правові Адміністративні	Закони, кодекси Стандарти Роз’яснення Правила та норми
Цільова	Економічні Соціально-психологічні	Стратегії, плани розвитку (державні, регіональні, місцеві) Проекти бізнесу та держави
Інфраструктурна	Соціально-психологічні Фінансово-економічні	Спеціальні проекти з розвитку підприємницьких цінностей, молодіжного лідерства, соціальної відповідальності Сприяння проєктній діяльності молоді через громадські організації та фонди
Контрольна	Правові Соціально-економічні	Звіти, статистична інформація Рекомендації Опитування Прогнози на основі попереднього аналізу

Джерело: авторська розробка

Висновки та перспективи подальших досліджень. Державне регулювання стартап-підприємництва є важливою передумовою для становлення стартапів в національній економіці як нового сектору.

Виконання нормативної функції дозволить виокремити стартапи як окремий вид діяльності, особливості її ведення, відображення інформації у державному статистичному вимірі. Одним із важливих елементів щодо здійснення цільової функції державного регулювання є розроблення стратегії розвитку стартапів в Україні, що забезпечить виокремлення короткострокових, середньострокових та довгострокових орієнтирів щодо відображення стартапів як одного із пріоритетних напрямків економічного розвитку країни. Створення спеціалізованих державних установ дозволить отримати інформацію щодо кількісного вираження стартапів, які планують розвиватися в Україні, основні напрямки, проблеми стартаперів на різних стадіях розвитку, та розроблення рішень або рекомендацій щодо їх вирішення. Реалізація інфраструктурної функції реалізується через освітню та молодіжну політику, розвиток громадських організацій та безпосереднього долучення молоді до ідей покращення функціонування органів державної влади та місцевого самоврядування. Функція контролю відображається щодо діяльності уповноважених органів влади щодо виконання покладених на них завдань у сфері стартапів та за створенням екосистеми стартапів та її підтримки.

У 2021 р. позиції України у *The Global Startup Ecosystem Index Report* знизилися до 34 місця в рейтингу. Окрім геополітичних проблем, що спричинили зниження рейтингових позицій України, додалися також складнощі податкової системи, бюрократія, «відтік мізків», відсутність у державного сектору достатніх ресурсів для активної підтримки місцевої екосистеми стартапів. Як показав огляд світових стартап-рейтингів, в Україні є значний потенціал для розвитку стартап-підприємництва, проте є і суттєві недоліки. Серед напрямків покращення стартап екосистем автори рейтингу звертають уваги на розвиток інфраструктури, якості життя та забезпечення стимулювання розвитку талантів.

Тому подальші наші дослідження будуть спрямовані на детальніший розгляд методів та інструментів, що впливають на становлення та розвиток стартап-підприємництва як нового виду підприємницької діяльності, а також створюють сприятливі умови для впровадження стартапів в середині країни.

1. Внукова Н. М., Пукала Р. Проблеми вибору спеціальних видів фінансування інноваційного підприємництва. *Право та інновації*. 2018. № 1. С. 7-12.
2. Господарський кодекс України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
3. Карбовська К. А. Окремі питання правового забезпечення функціонування стартапів. *Право та інновації*. 2018. № 4. С. 7-13.
4. Корнух О.В, Маханько Л.В. Стартап як прогресивна форма інноваційного підприємництва. *Інвестиції: практика та досвід*. № 23. 2014. С. 26-30.
5. Котляревський О. В. Механізм державної мотивації підприємницької діяльності. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2624>
6. Маматова Л. Ш. Державне регулювання підприємницької діяльності в Україні. *Вісник Приазовського державного технічного університету : зб. наукових праць*. 2017. № 33. С. 153-160.
7. Правове забезпечення Національної інноваційної системи у сучасних умовах: монографія / С. В. Глібко, О. В. Розгон, Ю. В. Георгієвський та ін. Харків: НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України. 2020. 360 с. [Електронний ресурс]. URL: <https://ndipzir.org.ua/archives/6953>
8. Про державні цільові програми: Закон України від 24. 10. 2020 р. №25. *Законодавство України: сайт*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1621-15#Text>

9. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки: постанова Кабінету міністрів України від 05.08.2020. №695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>
10. Про затвердження Положення щодо конкурсного відбору проєктів для державного стимулювання створення і використання винаходів (корисних моделей) та промислових зразків: наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 12.12.2018 №1879. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1421-18#Text>
11. Про затвердження Стратегії розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 року: постанова Кабінету міністрів України від 04.11.2020. №1089. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-2020-%D0%BF#Text>
12. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 р. №40. *Законодавство України*: сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15>
13. Про надання фінансової державної підтримки: постанова Кабінету міністрів України від 24.2020. №28. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/28-2020-%D0%BF#Text>
14. Про План законопроектної роботи Верховної Ради України на 2020 рік: Постанова Верховної Ради України від 16. 06. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/689-20#Text>
15. Про результати державного фінансового аудиту діяльності Фонду розвитку інновацій за період з 01.12.2018 по 31.12.2020. URL: <https://dasu.gov.ua/ua/plugins/userPages/1681>
16. Про схвалення Експортної стратегії України (“дорожньої карти” стратегічного розвитку торгівлі) на 2017-2021 роки: розпорядження Кабінету міністрів України від 27.12.2017. №2017-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1017-2017-%D1%80#Text>
17. Про схвалення Концепції Загальнодержавної цільової науково-технічної космічної програми України на 2021-2025 роки: розпорядження Кабінету міністрів України від 13.01.2021. №15-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/proshvalennya-konceptsiyi-zagaln-a15r>
18. Про схвалення Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року: наказ Кабінету Міністрів України від 10.07.2019. №526-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-%D1%80#Text>
19. Сенишин О. С., Горинь О.М., Кундицький О.О. Державне регулювання економіки : навч. посібник. Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка. 2014. 334 с.
20. Сергійко О. В. Державне регулювання та управління у сфері підприємництва: зміст та функції. *Приватне право і підприємництво*. 2015. №14. С. 157-160
21. Ситник Н. І. Інструменти державної підтримки екосистеми стартапів: досвід країн Центральної та Східної Європи. *Проблеми економіки*. 2020. №2. С. 55-62
22. Чазов Е. В. Стартап як нова форма ведення бізнесу. *Наукові праці НУХТ*. 2013. № 52. С. 122-128
23. Як і навіщо корпораціям працювати зі стартапами. Український фонд стартапів. URL: <https://usf.com.ua/yak-i-navishho-korporacijam-pracjuvati-zi-startapami-konspekt-lekcii/>
24. Startup Ranking. URL: <https://www.startupranking.com/top/ukraine/2> (дата звернення 07.09.2021)
25. StartupBlink Reports. URL: <https://www.startupblink.com/blog/reports/>
26. 3,5 млн гривень на розвиток ІТ-проєктів на основі відкритих даних, - Мінцифри. Міністерство цифрової трансформації України, опубліковано 13 лютого 2020 року. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/35-mln-griven-na-rozvitok-it-proektiv-na-osnovi-vidkritih-danih-mincifri>

References

1. Vnukova N. M., Pukala R. (2018) Problemy vyboru spetsial'nykh vydiv finansuvannya innovatsiyного pidpryyemnytstva. Pravo ta innovatsiiv. [Problems of choosing special types of financing of innovative entrepreneurship]. 1, 7-12. [in Ukrainian]
2. Hospodarskyi kodeks Ukrainy. [Commercial Code Ukraine]. Legislation of Ukraine: Website. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> [in Ukrainian]
3. Karbovska K. A. (2018) Okremi pytannia pravovoho zabezpechennia funktsionuvannia startapiv. [Actual issues of legal provision of start-ups functioning]. Pravo ta innovatsiiv., 4, 7-13. [in Ukrainian]
4. Kornukh O.V., Makhan'ko L.V. (2014). Startap yak prohresyvna forma innovatsiyного pidpryyemnytstva. [startup as a progressive form of innovation entrepreneurship]. Investytsiiv: praktyka ta dosvid. 23, 26-30.
5. Kotliarevskiy O. V. Mekhanizm derzhavnoi motyvatsii pidpryyemnytskoi diialnosti.[Public mechanism of motivation of entrepreneurial activity]. Retrieved from: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2624> [in Ukrainian]
6. Mamatova L. Sh. (2017) Derzhavne rehuliuвання pidpryyemnytskoi diialnosti v Ukraini. [State regulation of entrepreneurial activity in Ukraine] Visnyk Pryazovskoho derzhavnogo tekhnichnogo universytetu : zb. naukovykh prats, 33, 153-160. [in Ukrainian]
7. Pravove zabezpechennia Natsionalnoi innovatsiivnoyi systemy u suchasnykh umovakh: monohrafiia [Legal support of the National Innovation System in modern conditions]/ S. V. Hlibko, O. V. Rozghon, Yu. V. Heorhiievskiy ta in. Kharkiv: NDI prav. zabezp. innovats. rozvytku NAPrN Ukrainy, 2020. S. 360 . [in Ukrainian]
8. Pro derzhavni tsilovi prohramy (2004). Zakon Ukrainy [Law of Ukraine on “State Target Program”]. Legislation of Ukraine: Website. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1621-15#Text> [in Ukrainian]
9. Pro zatverdzhennya Derzhavnoyi stratehiiv rehional'noho rozvytku na 2021-2027 roky: postanova Kabinetu ministriv Ukrainy vid 05.08.2020. №695. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>[in Ukrainian]
10. Pro zatverdzhennya Polozhennya shchodo konkursnogo vidboru proektiv dlya derzhavnogo stymulyuvannya stvorennya i vykorystannya vynakhodiv (korysnykh modeley) ta promyslovykh zrazkiv: nakaz Ministerstva ekonomichnogo rozvytku i torhivli Ukrainy vid 12.12.2018 №1879. Website. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1421-18#Text> [in Ukrainian]
11. Pro zatverdzhennya Stratehiiv rozvytku fizychnoyi kul'tury i sportu na period do 2028 roku: postanova Kabinetu ministriv Ukrainy vid 04.11.2020. №1089. Website. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-2020-%D0%BF#Text> [in Ukrainian]
12. Pro innovatsiivnu diial'nist' [On innovative activity]. Law of Ukraine, adopted on 2002, Dec 22, 40. Kyiv: Supreme Council of Ukraine. Legislation of Ukraine: Website. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15> [in Ukrainian].
13. Pro nadannya finansovoyi derzhavnoyi pidtrymky: postanova Kabinetu ministriv Ukrainy vid 24.2020. №28. Website. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/28-2020-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
14. Pro Plan zakonoproektnoi roboty Verkhovnoi Rady Ukrainy na 2020 rik. Legislation of Ukraine: Website. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/689-20#Text> [in Ukrainian]
15. Pro rezultaty derzhavnogo finansovoho audytu diialnosti Fondu rozvytku innovatsiiv za period z 01.12.2018 po 31.12.2020. Retrieved from: <https://dasu.gov.ua/ua/plugins/userPages/1681> [in Ukrainian]

16. Pro skhvalennya Eksportnoyi stratehii Ukrainy ("dorozhn'oyi karty" stratehichnoho rozvytku torhivli) na 2017-2021 roky: rozporядzhennya Kabinetu ministriv Ukrainy vid 27.12.2017. №2017-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1017-2017-%D1%80#Text>
17. Pro skhvalennya Kontsepsiiv Zahal'nodержavnovi tsil'ovoyi naukovu-tekhnichnoyi kosmichnoyi prohramy Ukrainy na 2021—2025 roky: rozporядzhennya Kabinetu ministriv Ukrainy vid 13.01.2021. №15-r. Retrieved from: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-shvalennya-koncepciyi-zagaln-a15r>
18. Pro skhvalennya Stratehii rozvytku sfery innovatsiynoyi diyal'nosti na period do 2030 roku: nakaz Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 10.07.2019. №526-r. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-%D1%80#Text>
19. Senyshyn O. S., Horyn O.M., Kundyt'skyi O.O. Derzhavne rehuliuвання ekonomiky : navch. posibnyk. [State regulation of Economy]. Lviv : Lvivskyi natsionalnyi universytet imeni Ivana Franka. 2014. S. 334. [in Ukrainian]
20. Serhiiko O. V. (2015) Derzhavne rehuliuвання ta upravlinnia u sferi pidpriemnytstva: zmist ta funktsii [State regulation and management in the field of entrepreneurship: content and functions]. Pryvatne pravo i pidpriemnytstvo. 14, 157-160 [in Ukrainian]
21. Sytnyk N. I. (2020) Instrumenty derzhavnoi pidtrymky ekosystemy startapiv: dosvid krain Tsentralnoi ta Skhidnoi Yevropy. [Instruments of State Support for the Startup Ecosystem: Experience of Central and Eastern Europe] Problemy ekonomiky. 2, 55-62 [in Ukrainian]
22. Chazov E. V. (2013) Startup yak nova forma vedennya biznesu. [Startup as a new form of business]. Naukovi pratsi NUKHT. 52, 122-128 [in Ukrainian]
23. Iak i navishcho korporatsiiam pratsiuvaty zi startapamy. Retrieved from: <https://usf.com.ua/vak-i-navishho-korporatsiyam-pracjuvaty-zi-startapami-konspekt-lekciiv/> [in Ukrainian]
24. Startup Ranking. Retrieved from: <https://www.startupranking.com/top/ukraine/2> (data zvernennia 07.09.2021)
25. StartupBlink Reports. Retrieved from: <https://www.startupblink.com/blog/reports/>
26. 3,5 mln hryven na rozvytok IT-proektiv na osnovi vidkrytykh danykh. Ministerstvo tsyfrovoyi transformatsii Ukrainy. 13 liutoho 2020 roku. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/35-mln-griven-na-rozvitok-it-proektiv-na-osnovi-vidkritih-danih-mincifri> [in Ukrainian].

STATE REGULATION OF STARTUP ENTREPRENEURSHIP IN UKRAINE

Marianna Kokhan, Anastasia Mazur

*Ivan Franko National University of Lviv
79008 Lviv, Prospekt Svobody, 18*

e-mail: marianna.kokhan@lnu.edu.ua, anastasiia.mazur@lnu.edu.ua

Abstract. The processes of business transformation in the context of globalization and digitalization in our world have led to the separation of startups into a special type of business and innovation. At the same time, the issues of state participation in the development and regulation of this special type of entrepreneurship were brought up. The countries of Europe, the United States and Southeast Asia have long focused on finding effective forms of government regulation and promoting start-ups. In our article, we tried to explore the issues of state regulation of startup entrepreneurship in Ukraine.

The authors highlighted such features of startups as: conditions for creating and operating on the market, the presence and characteristics of an idea. The article considers the concept of startups and state regulation of startup entrepreneurship.

The article considers the ranking of Ukraine and cities in the international rating system for the number of startups and startup ecosystem. Ukraine's strengths in startups are the high intellectual level and the prospect of creating a global center for startups. Weaknesses include low cost of living and insufficient government support for infrastructure.

The article described and systemized functions of state regulation of startup entrepreneurship: regulatory (normative), target, environment and control. The normative function reflects the creation of a regulatory framework. The state establishes the initial norms for the functioning of startups, protection of ideas and contractual and legal relations of participants (for example, between a startup and a venture fund). The target function ensures the development of state development programs. The control function is performed in the direction of control over the authorized bodies and the startup ecosystem.

The author analyzed the regulatory framework for regulating startups and their reflection in development strategies. The disadvantages of state regulation are the insufficient regulatory framework, the lack of strategic guidelines for startups. The positive aspects are the creation of the Ukrainian Startup Fund, the development of ideas by startups in different directions, which can help to further develop a stable and competitive economy. As a conclusion, the establishment of state regulation of a start-up business in Ukraine in the first place depends on the settlement at the legislative level, the notion of "start-up", the definition of the features of its activities, and the development of the state program of development.

Key words: state regulation, startup entrepreneurship, normative function, target function, control function, development.

*Стаття надійшла до редколегії 24.10.2021
Прийнята до друку 24.11.2021*